

Testování biokompatibility materiálů

Jiřina Medalová jipro@sci.muni.cz

Co všechno lze nahradit??

Organické náhrady

- Kůže a kožní deriváty
  - Kůže, Vlasy, zuby, boltce, nos
- Orgány
  - ledviny, srdce, játra, plíce, pankreas, penis
- Tkáně
  - Rohovka, mozková plena, céva, kost, šlacha, srdeční chlopeň, končetina, prst
- Buňky
  - Kostní dřeň, naprogramované T buňky, spermie, vajíčka

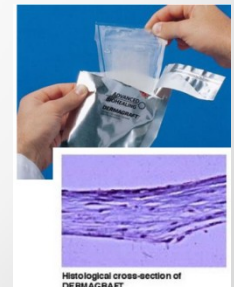
Neorganické náhrady

- Falešné oko
- Kloub, kost
- Končetina, prst
- Zub
- Cévní stent
- Meziobratlová ploténka
- Srdeční chlopně

Kombinace buněk a neorganických nosičů - biomateriálů

- Kůže
- Cévy
- 3D modely tkání osídlené buňkami (srdce, ledviny...)

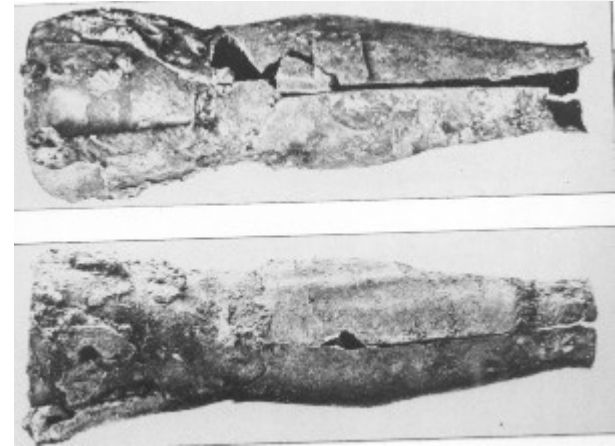

Historie - Náhrady končetin, zubů

800 př.n.l Egypt

300 n.l Itálie

<https://epochaplus.cz/egyptske-protezy-palcu-u-nohy-obstoji-i-v-dnesni-konkurenci/>

2500 př.n.l. Mexiko

1500 n.l. Japonsko

<http://www.lpdental.cz/p91/prvni-zubni-nahrady>

Umělé náhrady

- 1938 - První totální náhrada kyčelního kloubu
- 1940 – Zavádění polymerů do medicíny
  - PMMA pro nápravu zlomených kostí
  - celulóza pro dialýzu
  - stehy z nylonu
- 1952 – první mechanická srdeční chlopeň
- 1953 – první náhrada cévy z polymerního dacronu
- 1976 – první arteficiální srdce

- 1975 - Založení společnosti pro biomateriály

Vývoj materiálů a cíl dané generace materiálů:

1. generace – od 1950 – inertnost materiálů
2. generace – od 1980 – bioaktivita materiálů
3. generace – od 2000 – obnovení funkčních tkání

GEORG HERMANN VON MEYER (1815-1892)

JULIUS WOLFF (1836-1902)

KARL CULMANN (1821-1881)

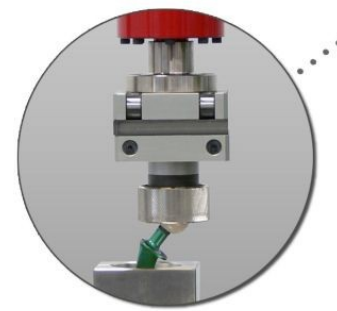
PÁNOVĚ, TEN KARLOV JERÁB PŘENÁŠÍ ZATÍŽENÍ STEJNĚ JAKO KOST!

NIKOLIV, ZAČNĚME OD BŮNKY!

WILHELM ROUX (1850-1924)

NIKOLIV, ZAČNĚME OD BŮNKY!

CHEMICKÉ SLOŽENÍ

1822

WHITE - PRŮJIM ODSTRANĚNÍ KLOUBU

1886

HANSMANN - STABILIZACE ZLOMENIN

1891

GLÜCK - PRŮJIM UMĚLÁ NÁHRADA KLOUBU

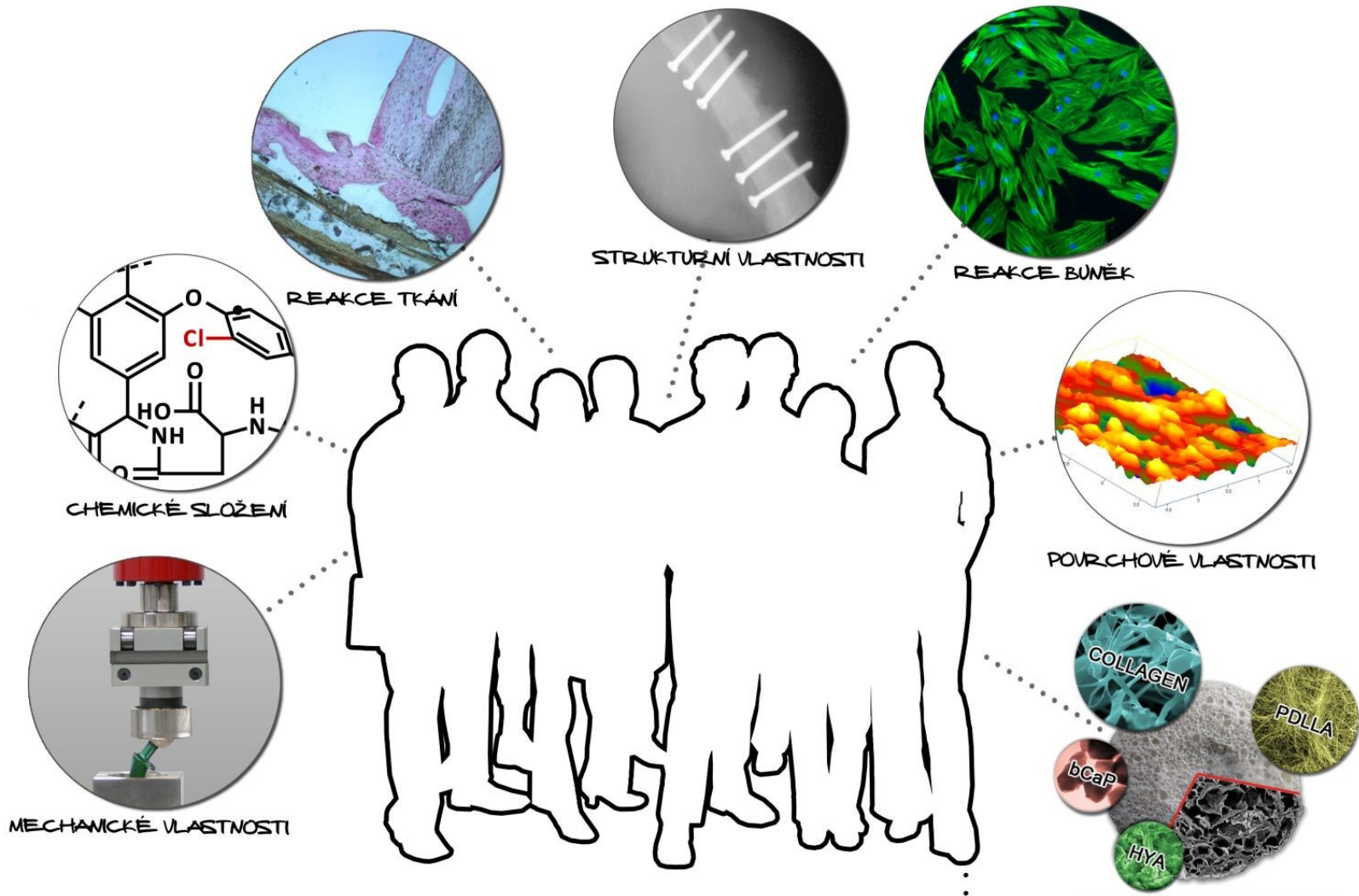
1950+

KOVY A JEJICH SLITINY NERESORBOVATELNĚ A NEBIOAKTIVNĚ

1970+

KERAMIKA A POLYMERY BIOAKTIVNÍ NEBO BIORESORBOVATELNĚ

ROUX

1950+ ..... **1970+** ..... **1990+** ..... **2019** .....

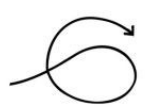
**A JEJICH SLITINY
RESORBOVATELNĚ
A NEBIOAKTIVNÍ**

**KERAMIKA A POLYMERY
BIOAKTIVNÍ NEBO
BIORESORBOVATELNĚ**

**KOMPOZITY A NANOKOMPOZITY
BIOAKTIVNÍ A
BIORESORBOVATELNĚ**

**BIOMIMETICKÉ MATERIÁLY
TKÁŇOVÉ INŽENÝRSTVÍ
MATERIÁLY, KTERÉ NAPODOBUJÍ TKÁŇ
A KOMBINUJÍ SE S ŽIVÝMI BUNĚKAMI**

Nejpoužívanější materiály

Biomateriály – Keramika

Materiál	Aplikace
Alumina	Náhrady kloubů
Zirkonia	Náhrady kloubů
Fosforečnany vápenaté	Kostní grafty, Povrchové nátěry (vrstvy) u fixací
Bioaktivní skla	Kostní grafty, Povrchové nátěry (vrstvy) u fixací
Porcelán	Zubní implantáty

Nejpoužívanější materiály

Biomateriály – Kovy

Materiál	Aplikace
316, 316L Nerezová ocel	Fixace zlomenin Náhrady kloubů Spinální instrumentace Chirurgická instrumentace
Čistý titan Ti-6Al-4V Ti-13Nb-13Zr	Náhrady kostí, kloubů Zubní implantáty
CoCr slitiny	Náhrady kostí, kloubů Zubní implantáty Srdeční chlopně
Slitiny zlata	Srdeční chlopně

Nejpoužívanější materiály

Biomateriály – Polymery

Materiál	Aplikace (např.)
Polyethylén (UHMWPE)	Jamky pro výměny kloubů
Polypropylén	Stehy, MCP klouby
Polytetrafluoroethylén (Teflon)	Vaskulární protetika
Polyestery	Vaskulární protetika, doprava léčiv, stehy, vazové grafty
Polyurethany	Vaskulární protetika, srdeční chlopně, katetry
Polyvinylchlorid (PVC)	Katetry
Polymethylmethakrylát (PMMA)	Fixace implantátů
Silikonové elastomery	Oftalmologie
Hydrogely (např. HEMA)	Oftalmologie
Kyselina polymléčná (PLA) a polyglykolová (PGA)	Resorbovatelné materiály, doprava léčiv

Biomateriály

Žádoucí vlastnosti - biokompatibilita:

dobrá smáčivost, volná povrchová energie,
povrchový náboj, konstantní drsnost, neimunogenost
nekarcinogenost, nepyrogenost
samodegradovatelnost x vysoká stabilita

- musí být sterilizovatelný

- výroba musí být ekonomicky, časově i ekologicky nenáročná

Postup testování - *in vitro* – cytotoxicita (cytokinetické parametry), mutagenita,
imunogenita

- buněčné kultury – analogická tkáň, buněčné modely

- *in vivo* – pyrogenita, systémová a akutní toxicita, imunogenita
karcinogenita, mutagenita

- myši → prasátka → lidé

Biomateriály a plazma

Osteoartritida – kostní implantáty pokryté hydroxyapatitem pomocí plazmy

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28254288>

- CaO-SiO₂ plazmou nasprejovaný na keramiku

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18771893>

Kardiovaskulární systém - chlopně s nepřilnavými vrstvami

- hydrogely s imobilizovanými kmenovými buňkami

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25778713>

Intervertebral disc – plazmou naspreovaný titan nebo titan + fosforečnan vápenatý

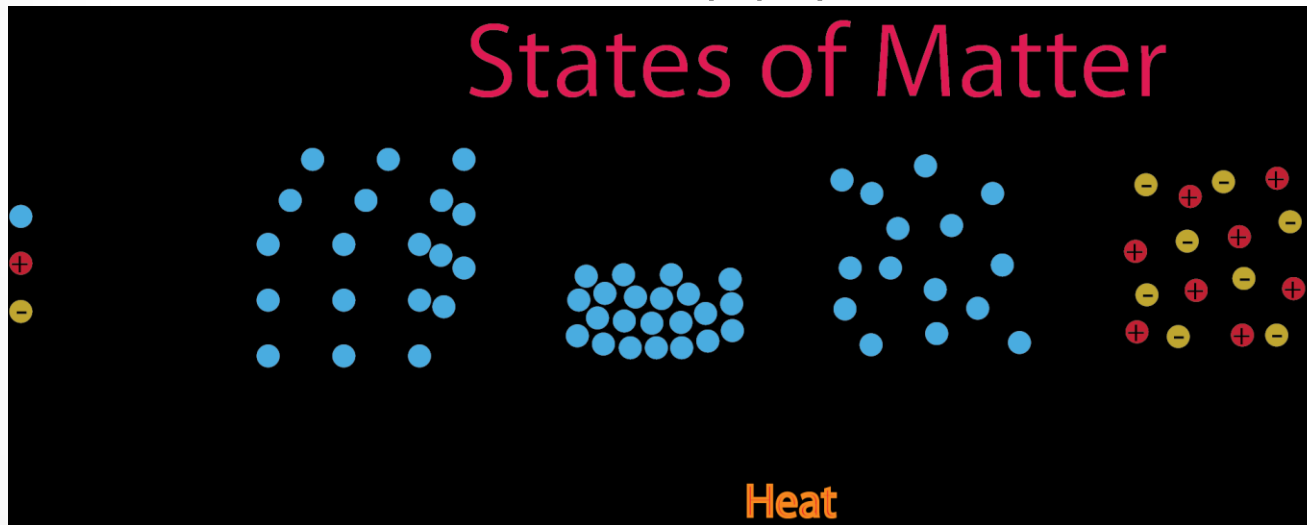
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15541680>

Arteficiální cévy - nejrůznější polymery funkcionalizované plazmou

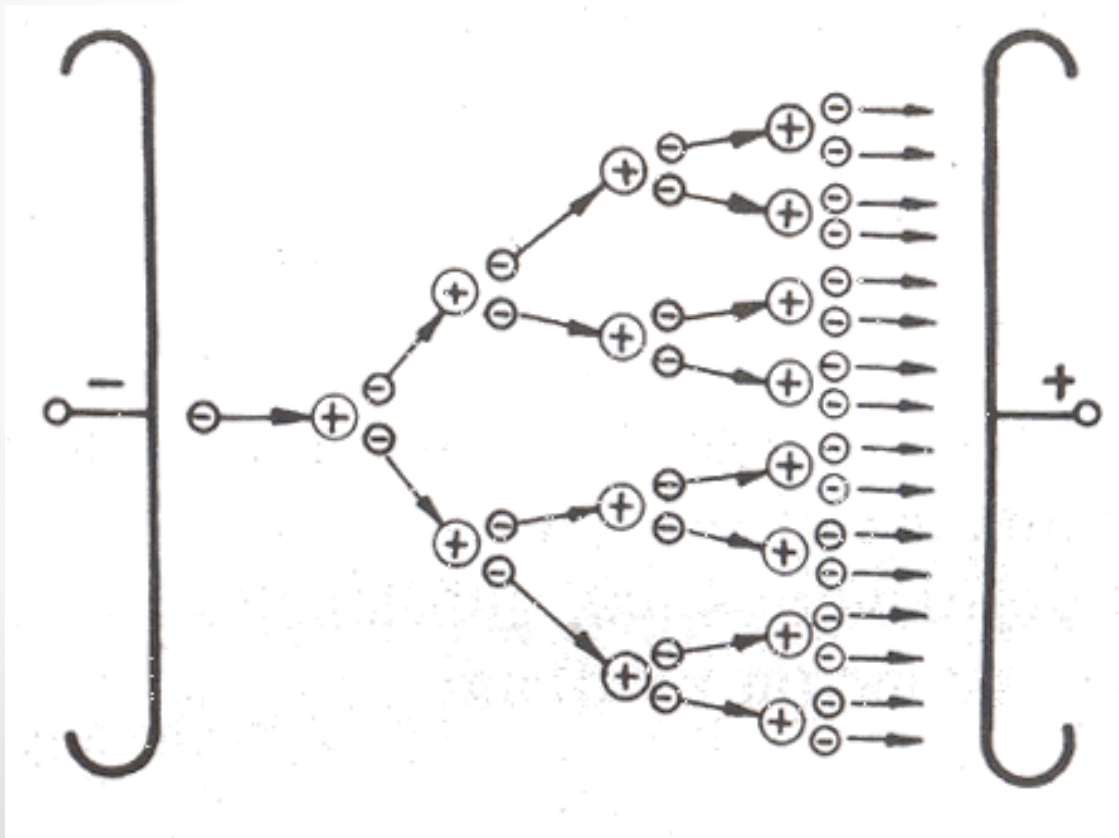
<https://www.mdpi.com/1996-1944/12/2/240>

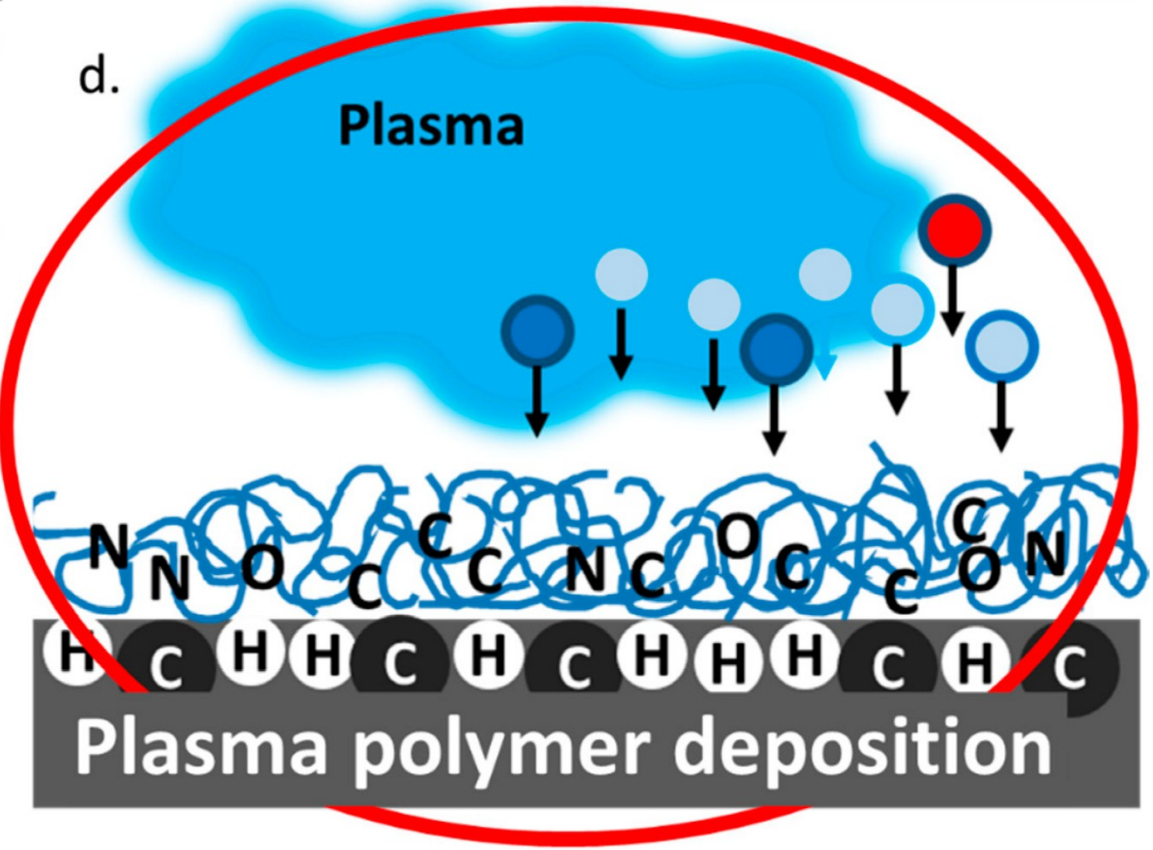
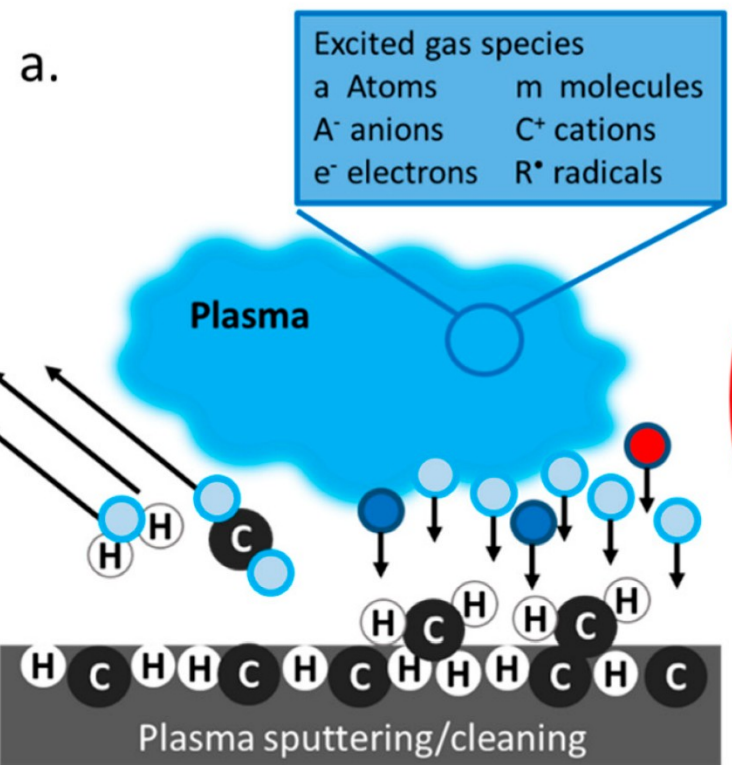
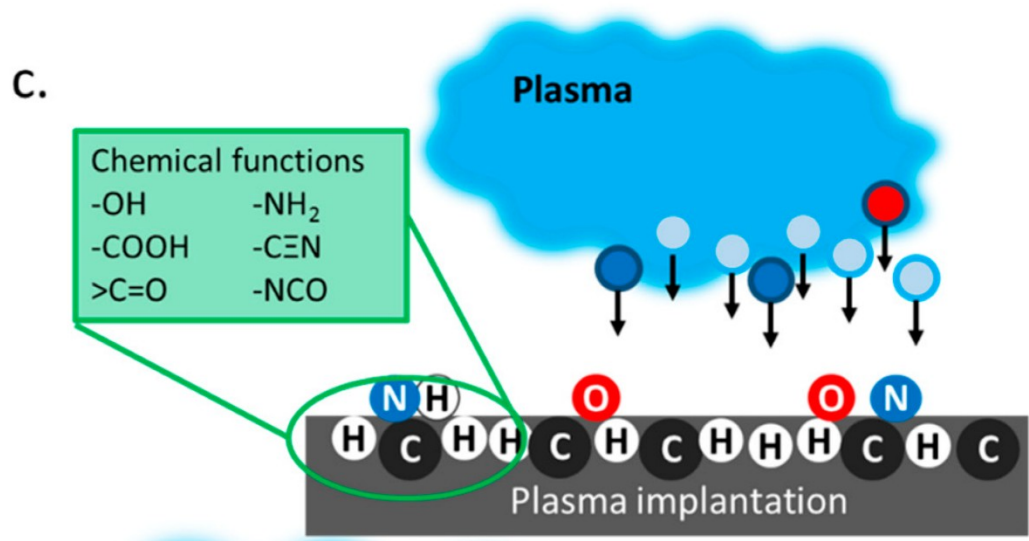
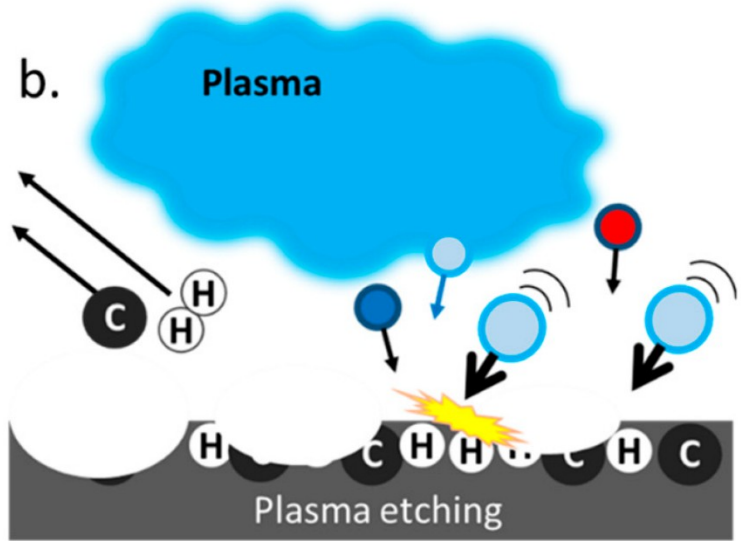
Plazma

- čtvrté skupenství hmoty
- kvazineutrální ionizovaný plyn

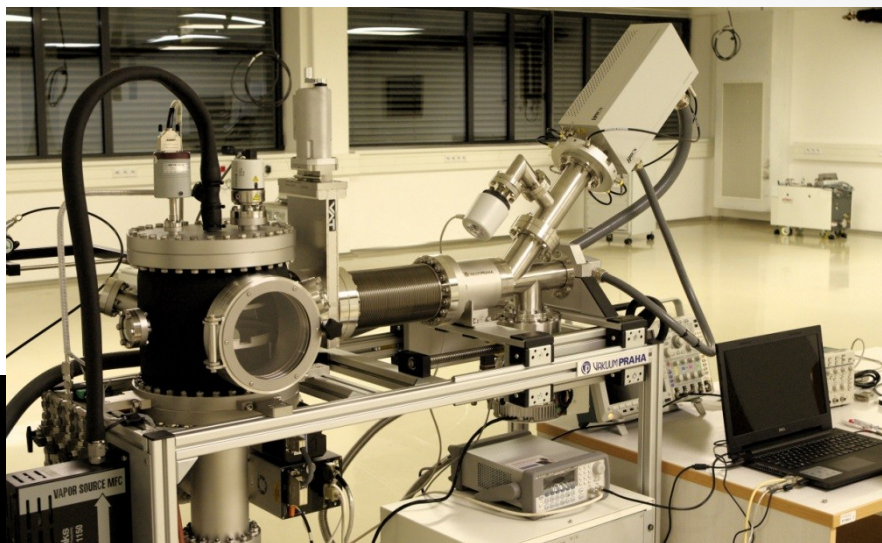

Plazma elektrických výbojů

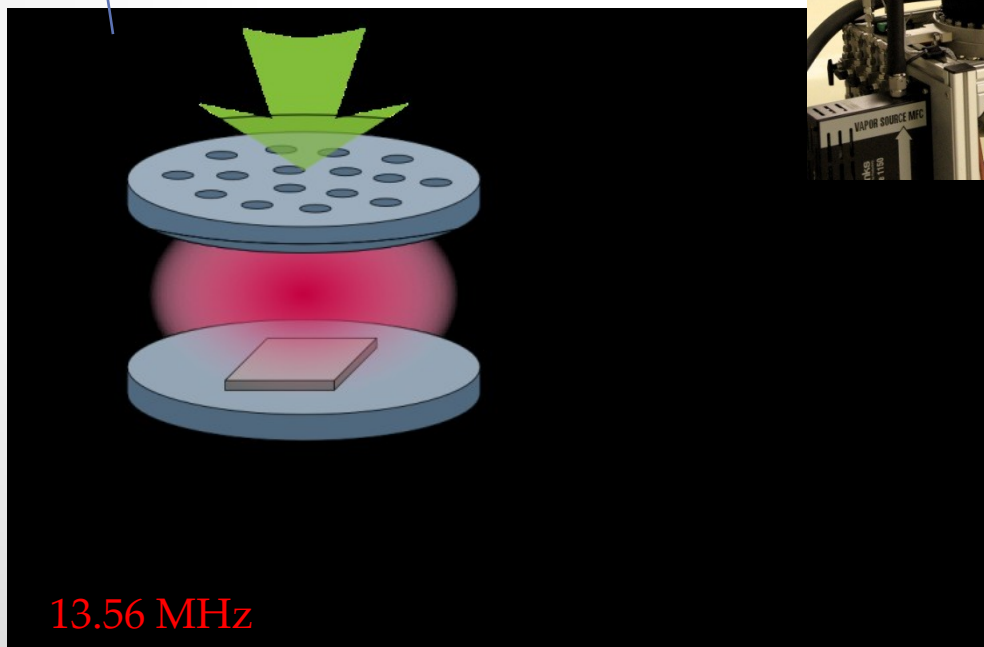

Plazmová funkcionlizace povrchů

Plazmový reaktor s diagnostickými metodami
pro měření

Cyclopropylamine + Ar

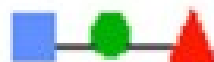

13.56 MHz

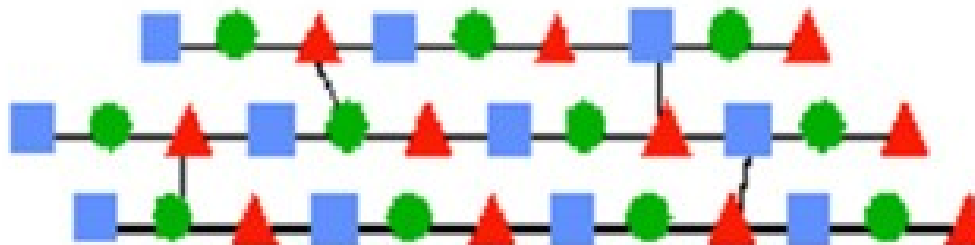
Schéma kapacitně vázaného plazmového výboje

Plazmová polymerace

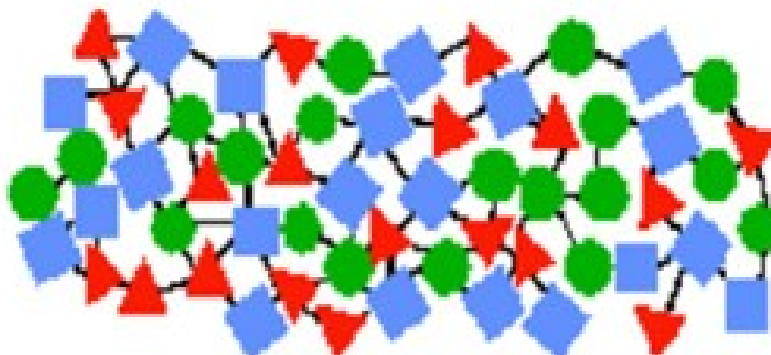
monomer

klasický polymer

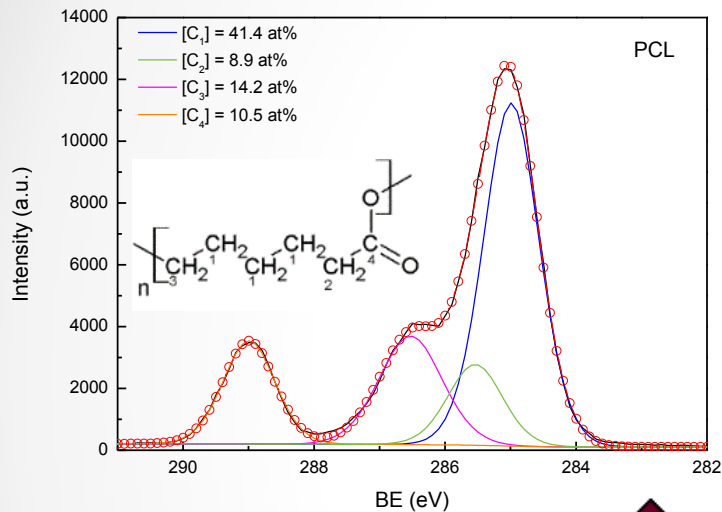

plazmový polymer

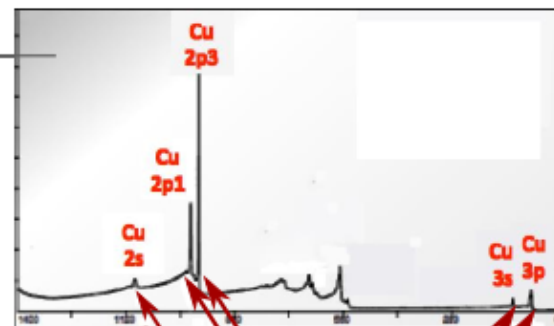

X-ray Photoelectron Spectroscopy (XPS)

Photoemission of Electrons

XPS spectrum
area under the peaks is related to the amount of each element present

X-ray source

X-rays

photoelectron
knocked free by X-rays,
higher energy level equals less binding energy

Testování biomateriálu

1. Adekvátní modelová linie

- Kůže – fibroblasty, keratinocyty, melanocyty
- Céva – endoteliální buňky, b. hladké svaloviny
- Krevně-mozková bariéra – endoteliální buňky, astrocyty

2. Typ kultivace

- 2D monokultura
- 2D kokultivace
- 3D monokultura
- 3D kokultivace
- [Organ-on-chip](#)
- Organismus-on-chip

3. Testování kompatibility

- Biokompatibilita – testování cytokinetických parametrů + mutagenity
- Imunokompatibilita – testování aktivace imunitního systému

Proliferace

Jak růst v přítomnosti nového materiálu ovlivní růst buněk?

- Kvantifikace ATP – čím více ATP v buněčném lyzátu, tím více buněk tam bylo
- Metabolická aktivita – kvantifikace barevného nebo fluorescenčního produktu metabolismu
  - Formazánové metody – do média se přidá tetrazoliová sůl (MTT, WST1, XTT, MTS), která je činností mitochondriálních enzymů redukována na barevný formazán
  - Resazurin – resazurin je dehydrogenázami redukován na červeněfluoreskující rezorufin
  - Calcein AM – esterázy odštěpí acetoxymethyl ester a calcein začne fluoreskovat (a není už prostupný pro membránu)
- Přímé nabarvení buněk – nafocení povrchu a spočítání b. pomocí ImageJ <https://imagej.net/Fiji/Downloads>
  - DAPI, Hoechst – barviva, která prostupují membránu

Buněčná smrt

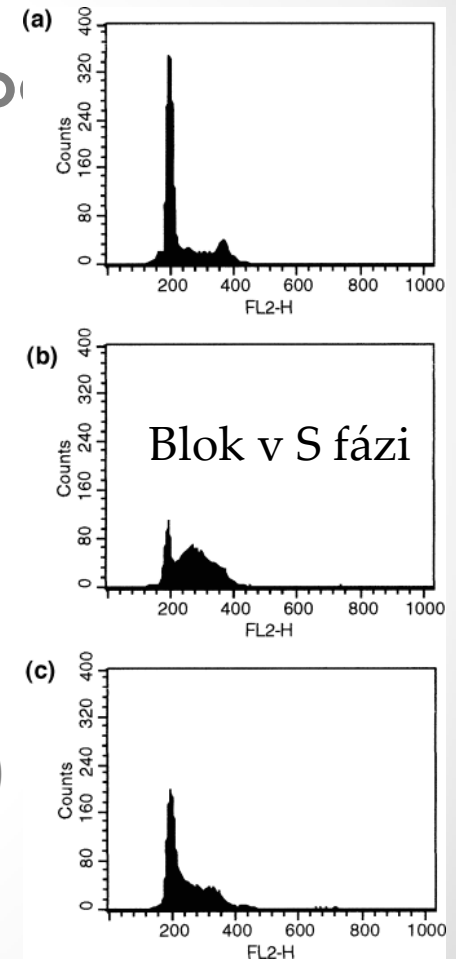
Na testovaném povrchu je méně buněk, pro

1. Umírají – apoptóza

1. Annexin V (zvýšení koncentrace fosfatidylserinu na vnější straně membrány)
1. DNA žebřík (štěpení DNA mezi nukleosomy)
2. 7-Aminoactinomycin D barvení (živé, umírající a mrtvé b.)
3. Štěpení caspáz, PARPu

2. Nerostou

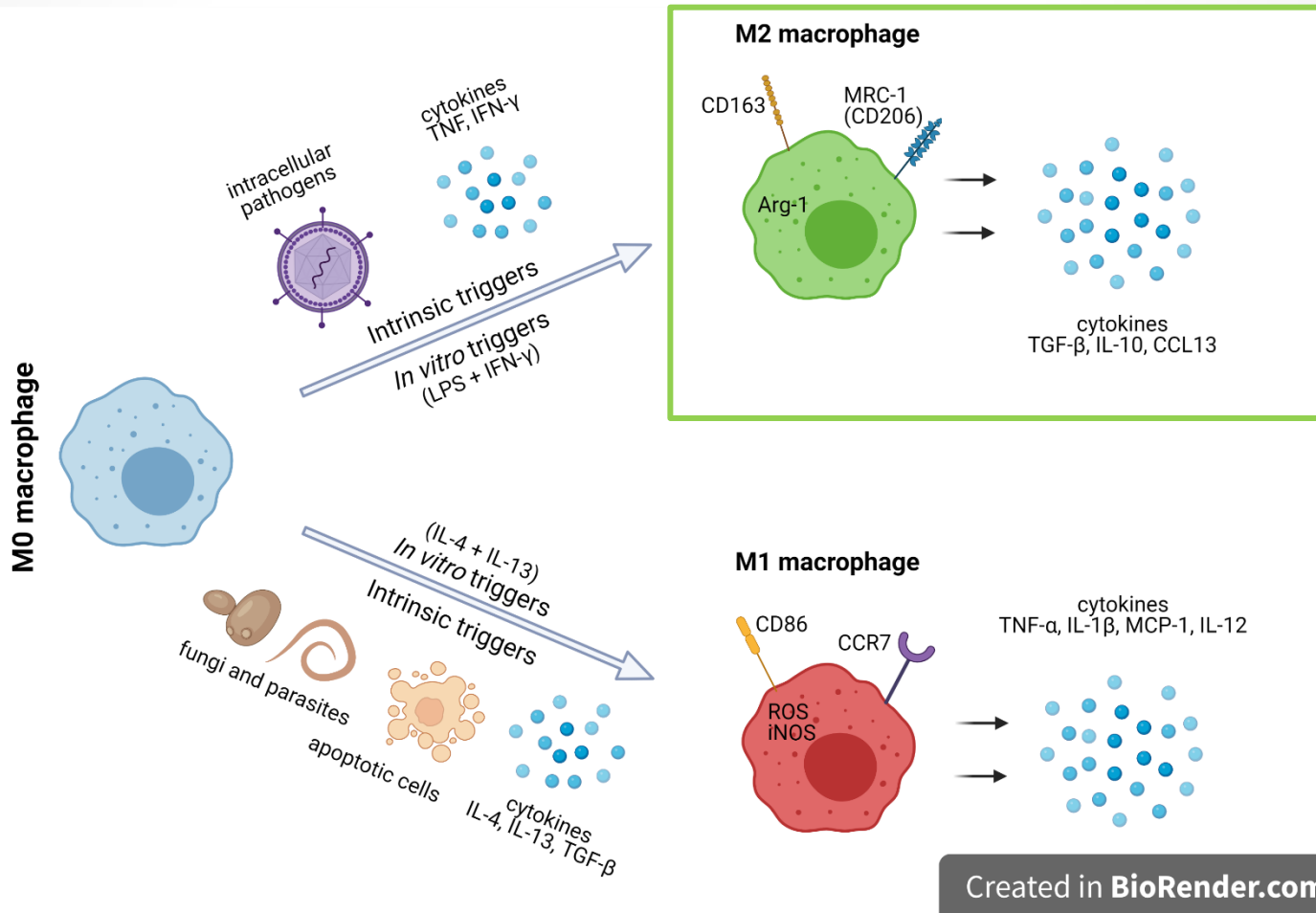
1. Blok v průchodu buněčného cyklu (Vindelovův roz., DAPI)
2. Spadnou do G0
3. Diferencují??

Diferenciace

- Diferenciace bývá často doprovázena poklesem proliferace
  - Kožní buňky – ↑Keratin 1, ↑10, ↑Involukrin, ↑E Cadherin
  - Endoteliální buňky – při *de novo* tvorbě z kmenových buněk se zvyšuje exprese markerů – Pecam1, VWF, KDR, CD34 a VE Cadherin
  - Fibroblasty – ↑ α SMA, ↑collagen 1 – aktivace do myofibroblastů
  - VSMC – ↑ α SMA v kontraktilní fázi, ↑collagen 1 – přechod do syntézní fáze
- Detekce qRT-PCR nebo průtoková cytometrie

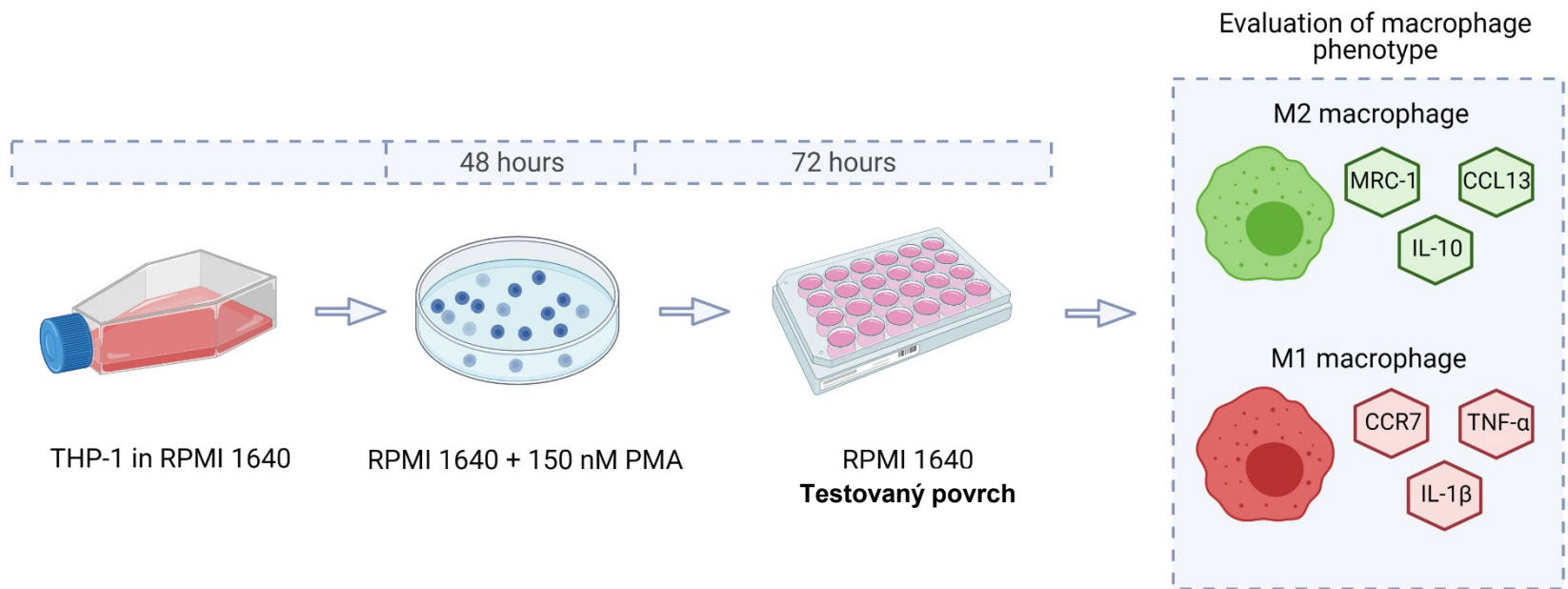
Imunokompatibilita

By Jana Bartošíková

Testujeme reakci makrofágů na daný materiál – prozánětlivá (nežádoucí)
- proregenerační (žádoucí)

Postup

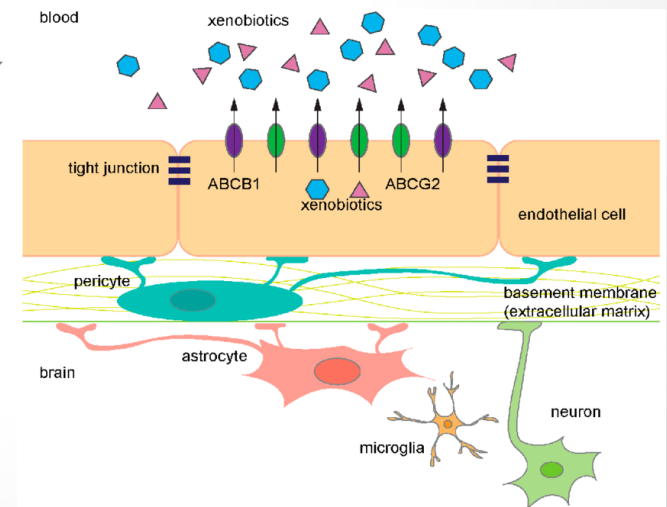
Created in [BioRender.com](https://www.biorender.com)

By Jana Bartošíková

- Vyhodnocení exprese cytokinů
  - ELISA assay – ukotvení cytokinu v sendviči protilátek a jeho kvantifikace
  - qRT-PCR – detekce počtu mRNA pro jednotlivé cytokiny

Kokultivace buněk

- Model cévy – různé uspořádání
  - buňky na protějších stranách membrány
  - Směsná populace na jedné straně membrány
  - Jedny buňky na dně jamky, druhé na membráně
- Kokultivace vede ke snížení proliferace VSMC buněk, patrně vlivem TGF
- Model krevně-mozkové bariéry
  - Důležitá je tvorba **konfluentní** monovrstvy endoteliálních buněk
    - [XCELLigence](#) – zvýšení impedance při zvýšení konfluence
  - Analýza exprese ABC transportérů
    - qRT-PCR (MDR1, MRP1, BCRP)
    - Dye exclusion assays

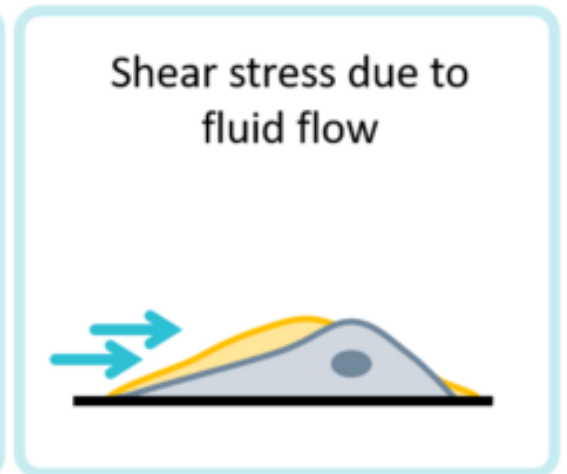
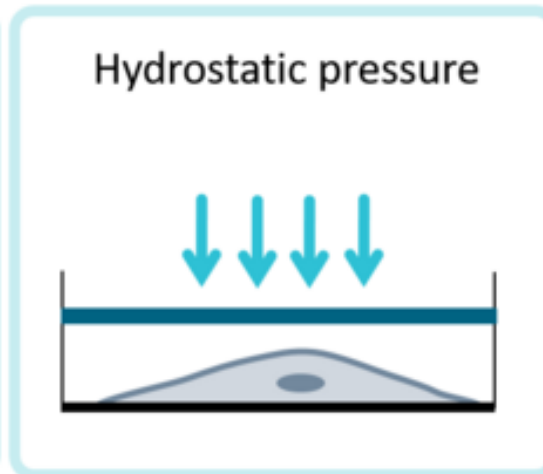
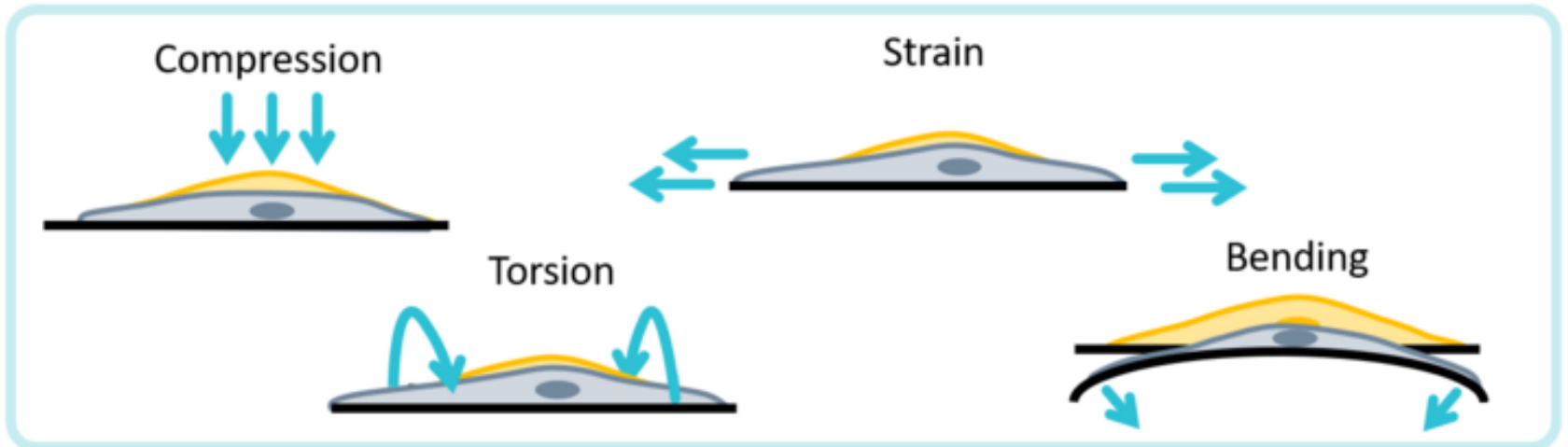
<https://www.youtube.com/watch?v=FcvDvCXyF4k>

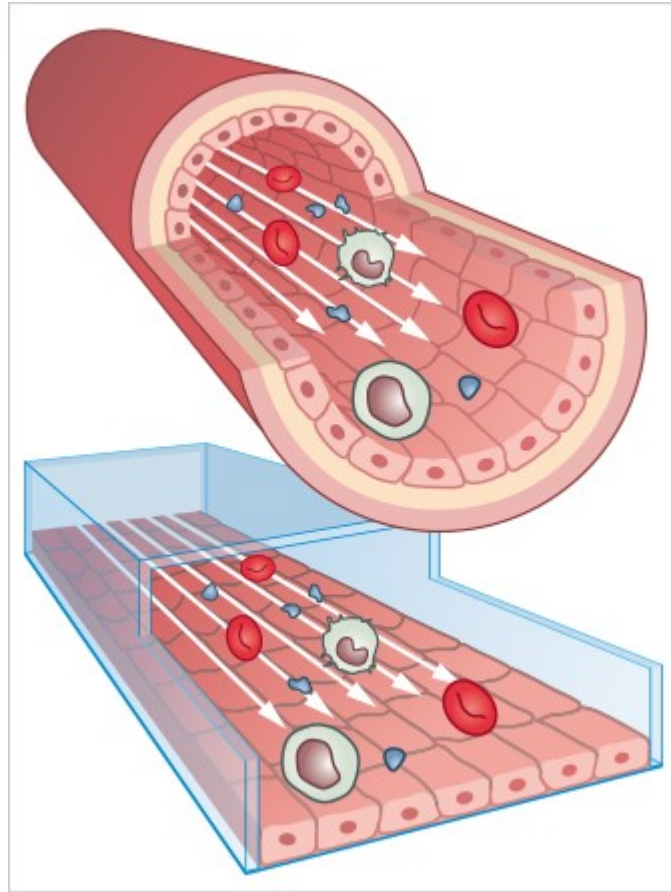
<https://www.youtube.com/watch?v=3s8zQKH0sOI>

https://www.researchgate.net/figure/Diagram-of-the-components-in-the-blood-brain-barrier-BBB-ABCB1-purple-and-ABCG2-fig1_321322613

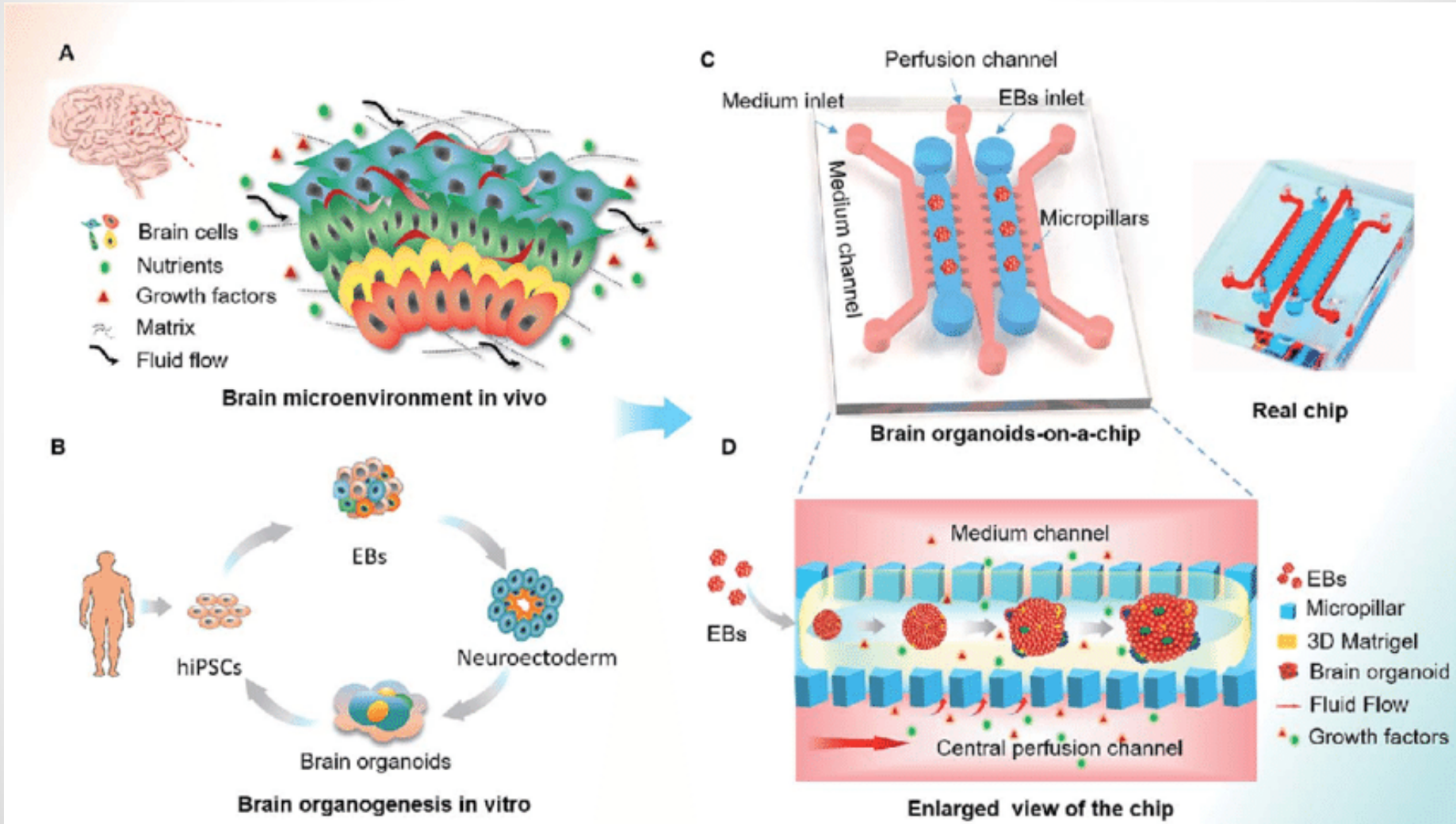
Dynamická kultivace

<https://ibidi.com/content/303-why-cell-culture-under-flow>

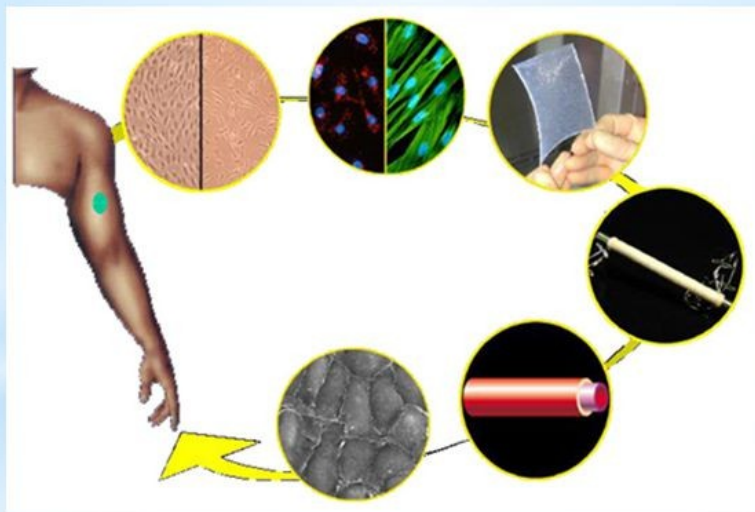
Brain-on-chip

GAČR projekt: Plazmové polymery připravené na nanovláknenných membránách pro inženýrství cévní tkáně

Povrchy tvořené polykaprolaktonem spřádeným do nanovláken a funkcionalizované aminy jsou vhodnými nosiči pro náhrady cév

Cévy vyrobené v laboratoři

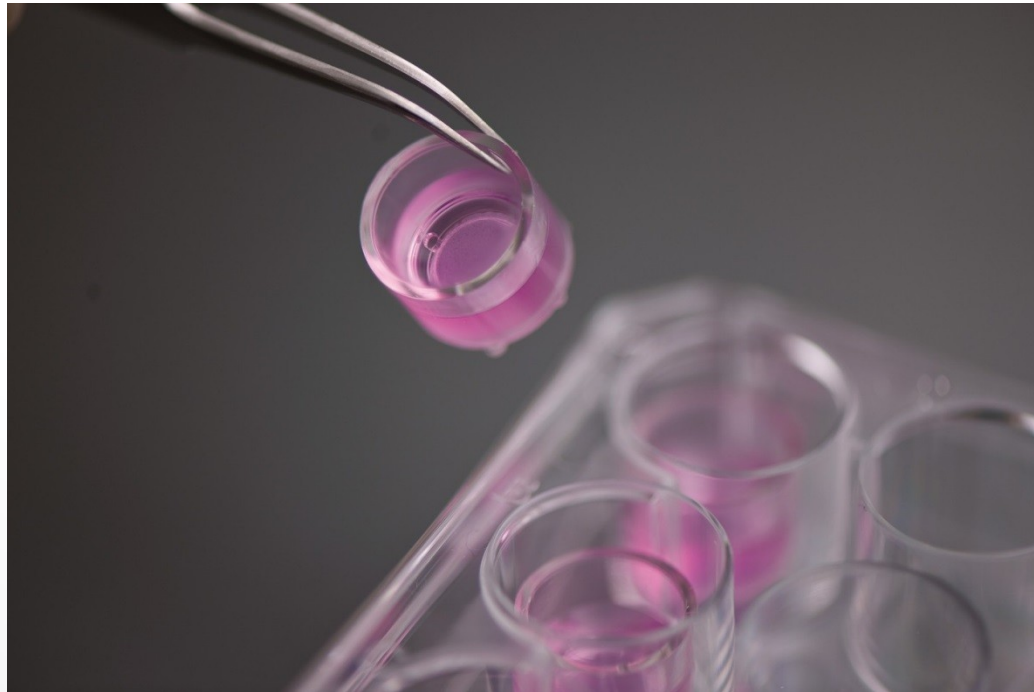

Postup výroby cévní náhrady. Céva je vypěstována z pacientových kožních buněk, z kterých nejprve naroste „plachta“ a ta se pak sroluje do trubičky. Do nitra základu nové cévy se usadí buňky endotelu

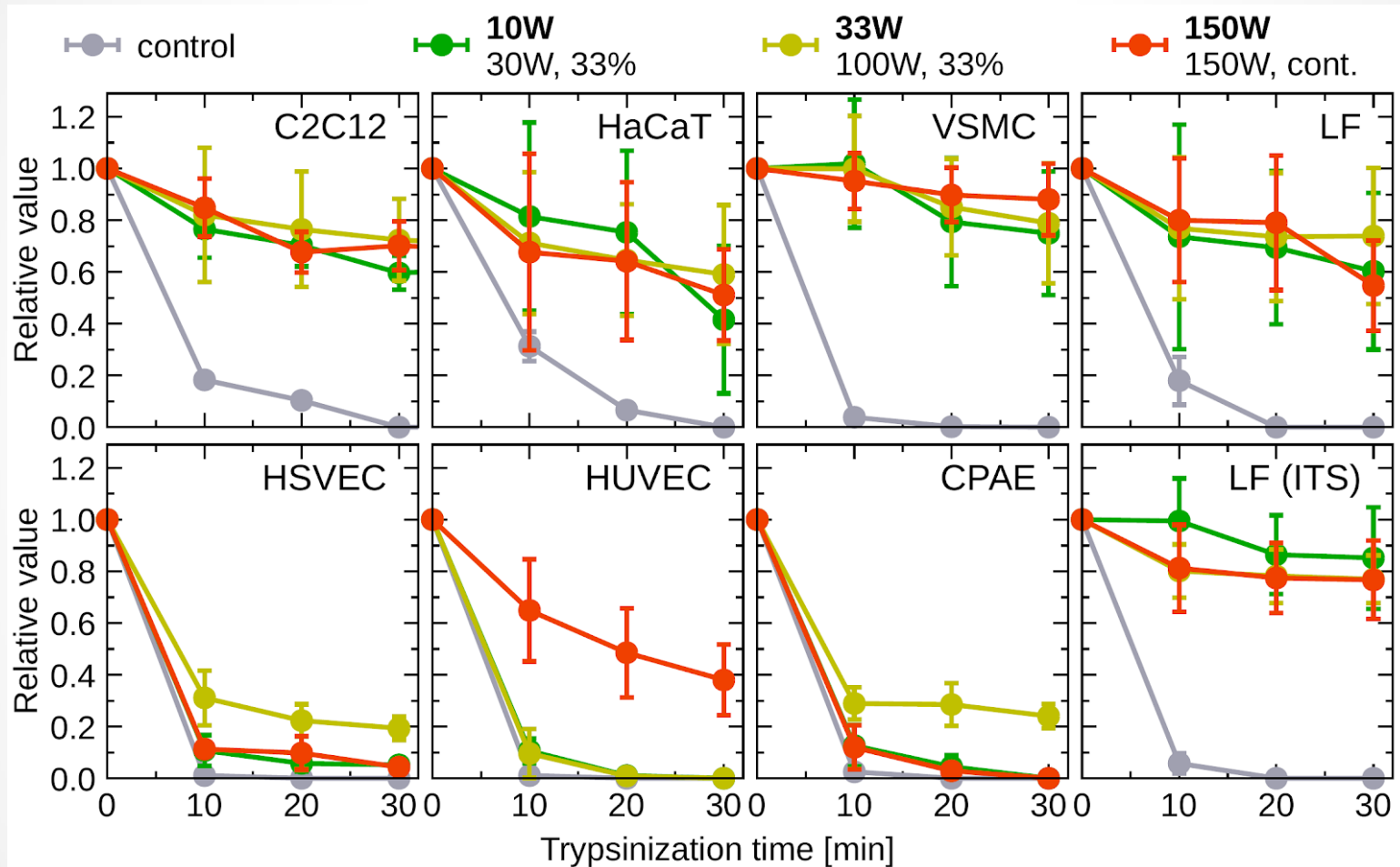
- **Plazmatem aktivovaný cyklopropylamin vytváří aktivní aminové (+) funkční skupiny na povrchu polystyrenových misek a nanovláknenných membrán z polykaprolaktonu**
- Hlavní změna fenotypu buněk - **zvýšení odolnosti vůči trypsinu**
- Studované buněčné linie
  - Myoblasty kosterní svaloviny (C2C12)
  - Keratinocyty (HaCaT)
  - Fibroblasty (LF)
  - Buňky hladké svaloviny z cévy (VSMC)
  - Endotelové buňky (HUVEC, HSVEC, CPAE)
- 3 studované povrchy - 10 W, 30 W a 150 W
  - Petriho misky
  - nanovláknna z polykaprolaktonu
- Imunologická odpověď – RAW makrofágy + ELISA
- Kokultivace endotelových buněk a VSMC

Membrány

- Cell crowns (Scaffdex) – s membránami v 24 W desce
- nejsou průsvitné, nutné fluorescenční barvení

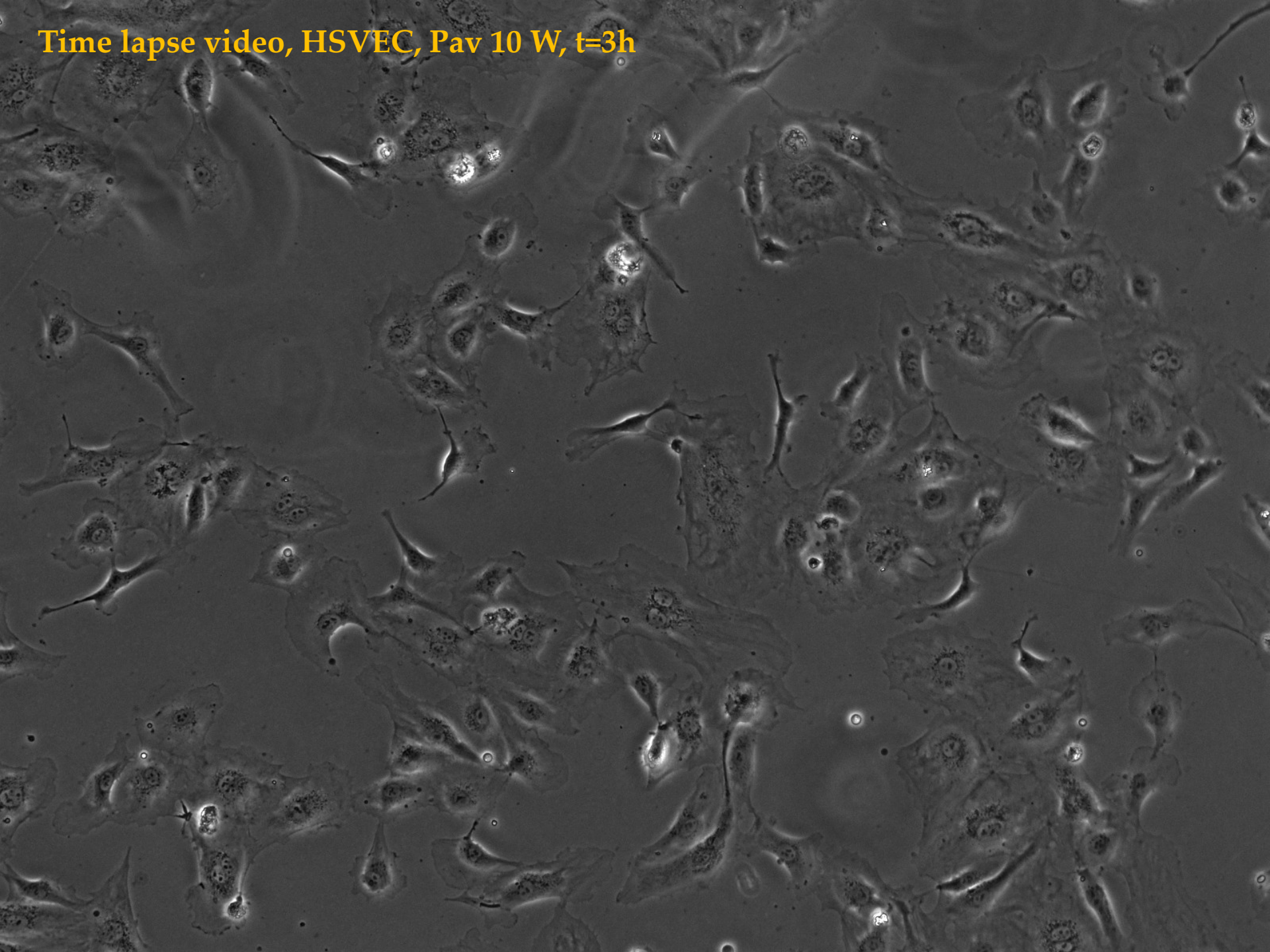

Odolnost buněk vůči trypsinu

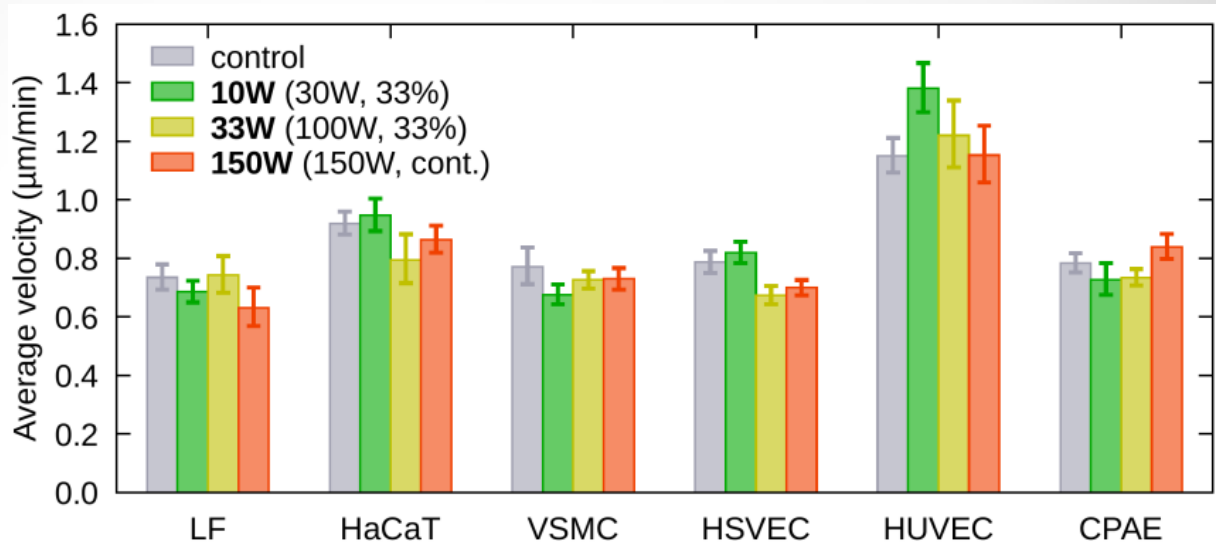
P. Černochová, et al. 2020, Cell type specific adhesion to surfaces functionalized by amine plasma polymers, Scientific Reports (in revision)

Time lapse video, HSVEC, Pav 10 W, t=3h

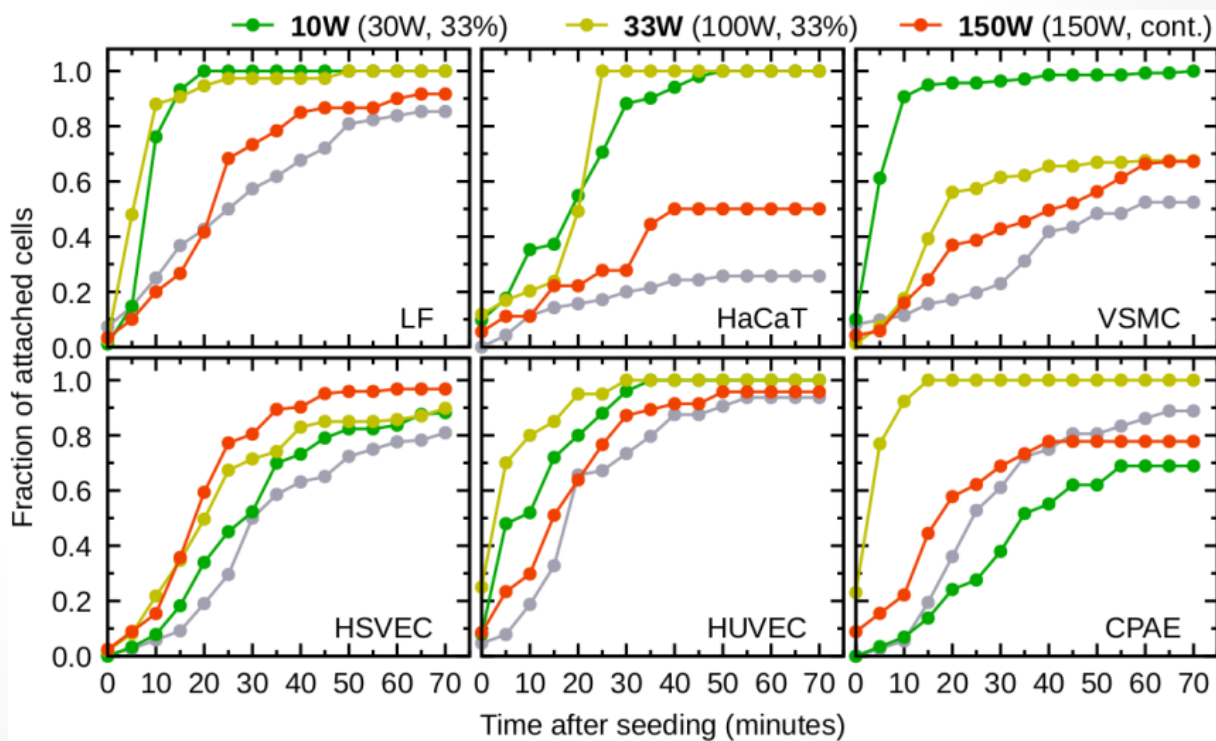

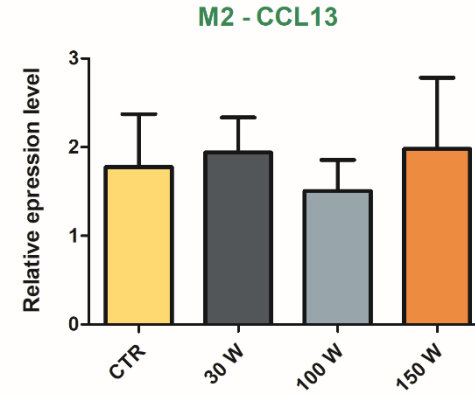
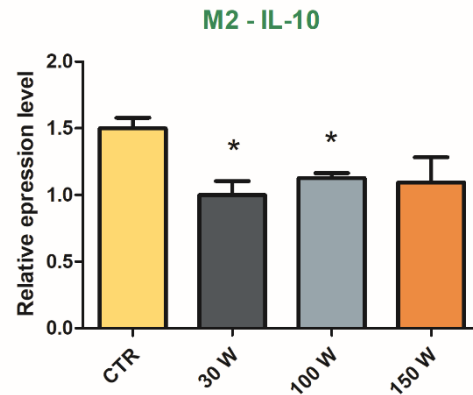
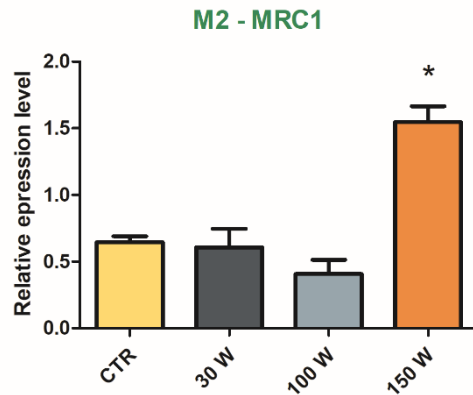
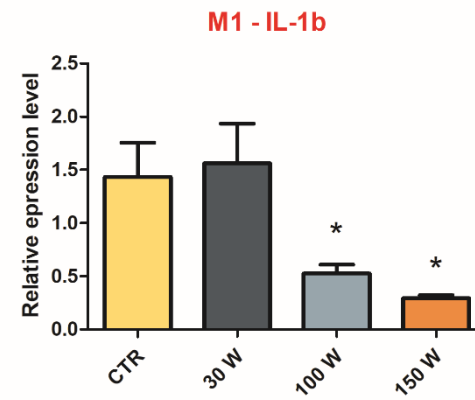
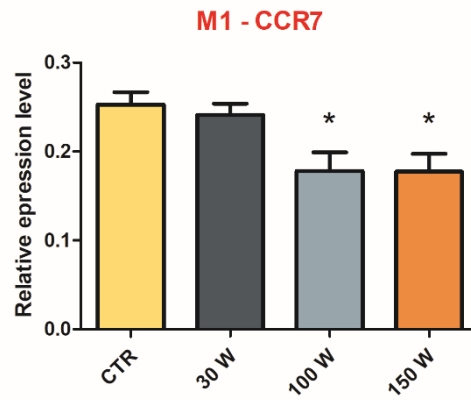
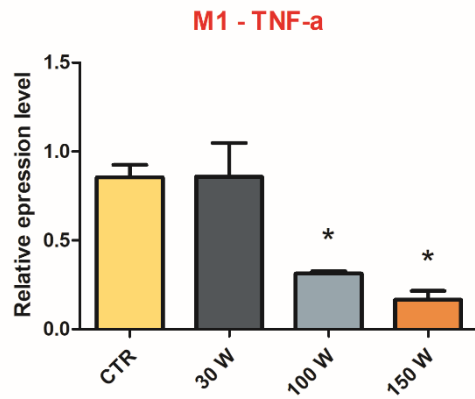
Rychlost pohybu

Rychlost přisedání

Imunokompatibilita CPA membrán

Shrnutí 2D testování PCL membrán s aminovými skupinami

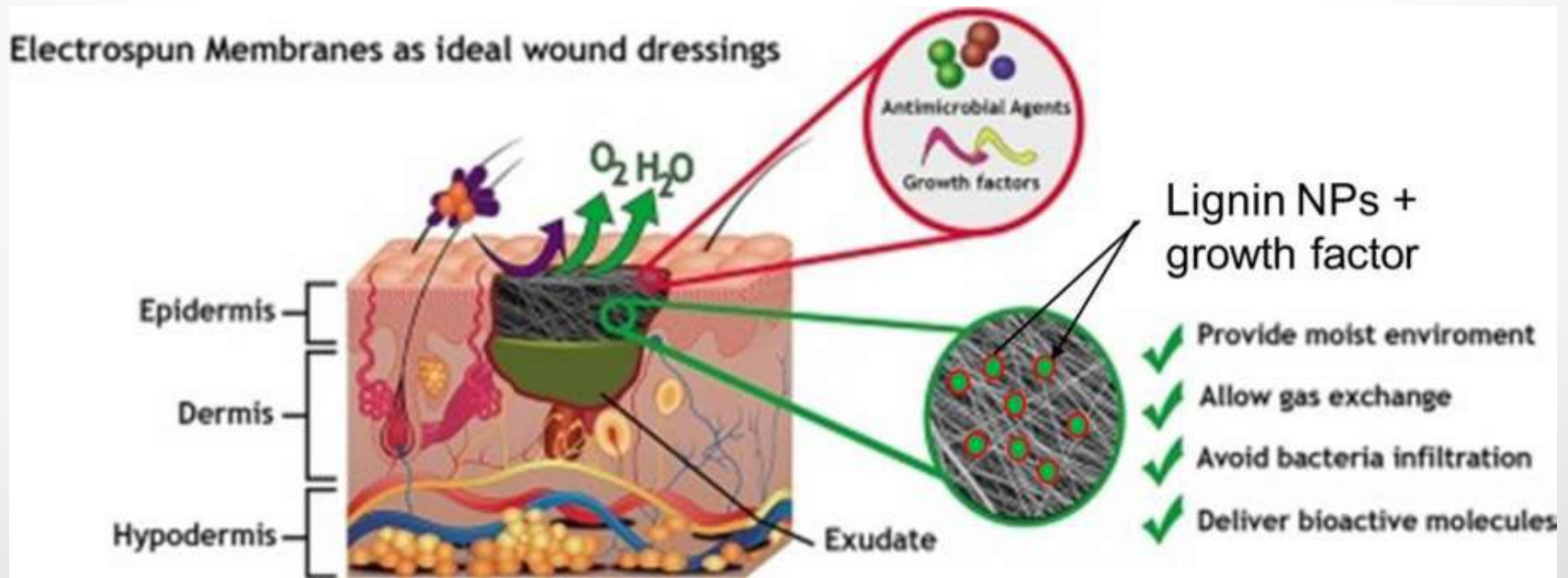
- Indukují vysokou adhezi neendoteliálních buněk
- Buňky na nich mírně zpomalují proliferaci
- Buňky neumírají, nediferencují
- Cytokinetické parametry jsou nejstabilnější při kultivaci na 100W membráně

- M2 proregenerační fenotyp makrofágů nejlépe indukuje vrstva 150W a hned za ní 100W

- **Pro další testování je nejvhodnější membrána 100W**

Lignp4Wound

M-ERA.NET grant: Antibacterial breathable wound dressing based on polymer electrospun nanofibers

Membrány z nanovláken polykaprolaktonu jako obvazy na chronické rány

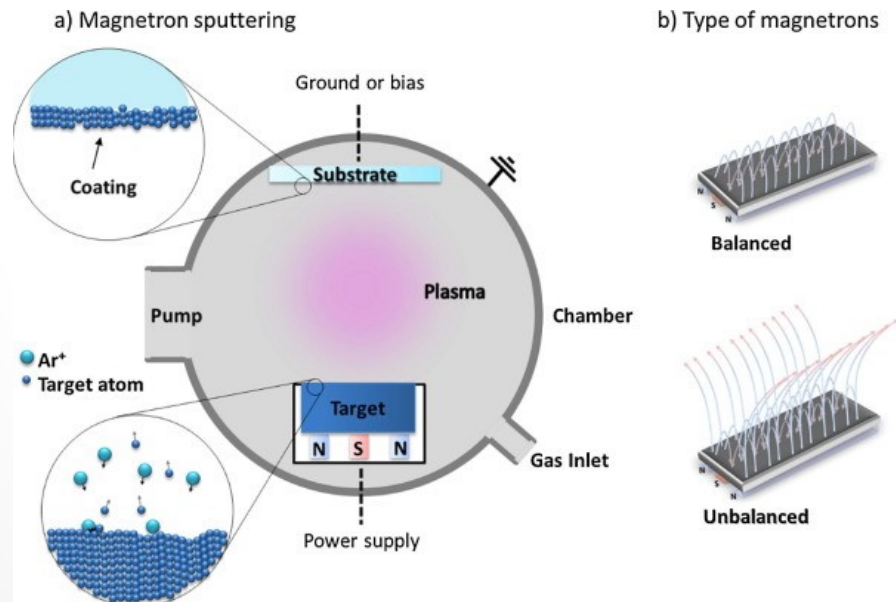
- S naspreovanými solid lipid particles (SLPs) obsahujícími antibiotika - tetracyklin a gentamicin
- S naspreovanými nanočásticemi ligninu
- Modifikace přidáním růstových faktorů a chitosanu

COOH funkcionalizace

GAČR projekt: Plasma and ion-implantation processing of microporous polymer nanomaterials for bioapplications

- plazmou modifikované PCL membrány s záporně nabitými COOH funkčními skupinami
- Posílení antimikrobiálních účinků nanostříbrem naprášeným magnetronem
- Využitelné buď ke krytí chronických ran nebo jako filtry vzduchu

Velasco et al. 2016

Chronické rány

Rána, která i přes adekvátní terapii nevykazuje po dobu 6–9 týdnů tendenci k hojení

Nejčastější chronické rány

- **bércové vředy venózní etiologie** (jsou jedním z projevů chronické žilní insuficience)
- **arteriální kožní vředy** (projev pokročilé ischemické choroby dolních končetin)
- **Dekubity - proleženiny**
- **neuropatické kožní vředy** (jsou jedním z důsledků onemocnění diabetes mellitus)
- **kožní vředy v terénu lymfedému**

- Moderní léčba - vlhká terapie rány
- profesor Winter, v roce 1962 jako první popsal, že udržování rány ve vlhkém stavu urychluje reepitelizaci

- aktivní povrch potlačující infekci a podporující hojení rány

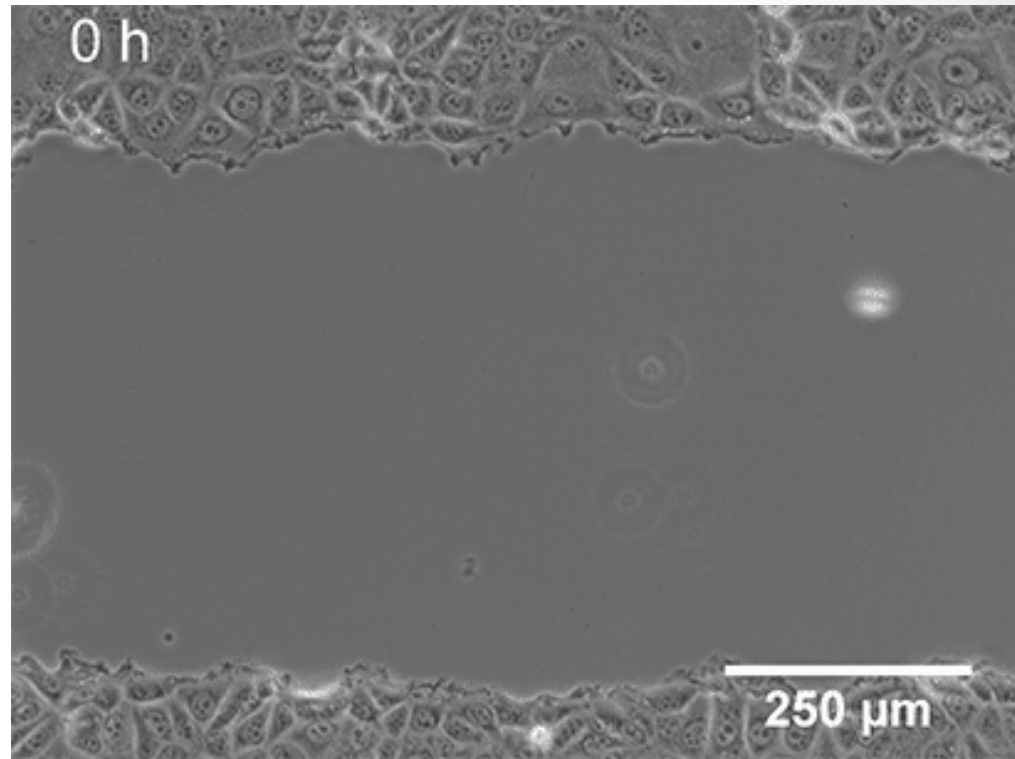

Wound healing assay

Jak rychle „rána“ zaroste?

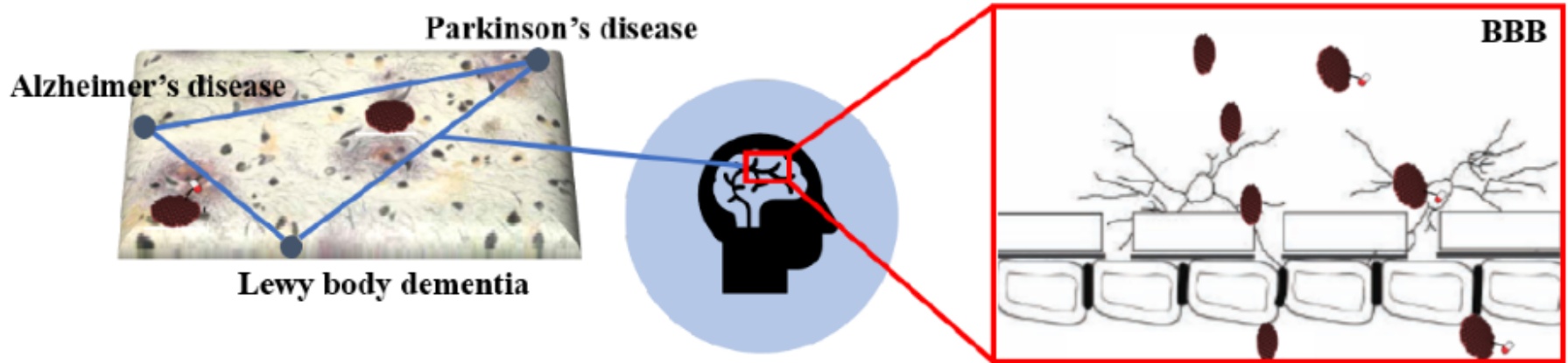
Life imaging microscopy

- Ibidi komůrka na hladkém povrchu
- Buňky v želatině v Ibidi
  - obvaz položen na povrch

Neuro-PlasGQDs

- Marie-Curie grant: Využití grafenových mikroteček (GQD) k terapii neurodegenerativních onemocnění
- **GQD jsou atomy uhlíku dopované NH₄, které nejsou toxické, autofluoreskují, prochází krevně mozkovou bariérou, narušují tvorbu peptidových komplexů (alfa synuklein, amyloid beta) a mohou sloužit i jako vektory pro konjugovaná léčiva**
- Teranostika – terapie + diagnostika

Shrnutí

- Dlouhá a pestrá historie náhrad tkání a orgánů
- Funkcionalizace povrchů vede k širokému spektru vlastností materiálů
- Využití plazmy pro modifikace povrchů
  - Zvýšení adheze, které ovlivňuje i rychlost dělení buněk
  - Některé povrchy mají schopnost aktivovat pro regenerační imunitní odpověď

PCL s CPA jsou potenciálně využitelné jako nosiče buněk v náhradách tkání a nebo jako funkční krytí ran

Spolupráce

- Skupina plazmových technologií na CEITEC (Doc. Zajíčková)

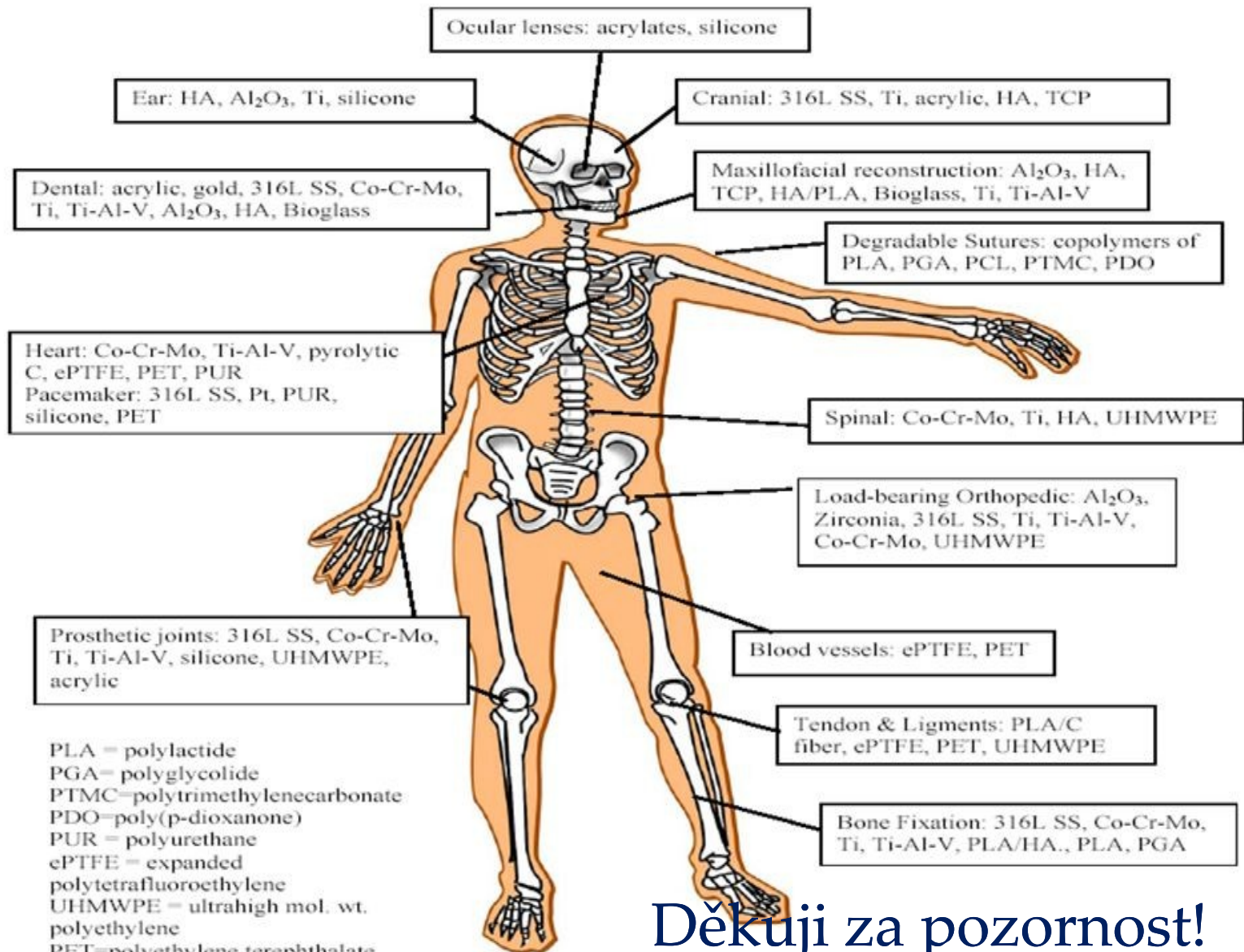
<https://www.ceitec.cz/plazmove-technologie-lenka-zajickova/rg9>

- Biomateriály a tkáňové inženýrství, (FGÚ AVČR, doc. Bačáková)

<http://www.fgu.cas.cz/departments/biomaterialy-a-tkanove-inzenyrstvi?publicationsCount=20>

Biomaterial Science

PLA = polylactide
PGA = polyglycolide
PTMC = polytrimethylenecarbonate
PDO = poly(p-dioxanone)
PUR = polyurethane
ePTFE = expanded polytetrafluoroethylene
UHMWPE = ultrahigh mol. wt. polyethylene
PET = polyethylene terephthalate
HA = hydroxyapatite
SS = stainless steel

Děkuji za pozornost!
jipro@sci.muni.cz